

ISTORIE

Herbert Paul Varley (1931–2015), profesor emerit de istorie japoneză al Universității Columbia, principala autoritate americană în domeniul istoriei culturii medievale japoneze, a predat vreme de patru decenii cursuri de istorie și civilizație japoneză, de istorie a „drumului ceaiului“ și de istorie a samurailor. Fost combatant în Războiul din Coreea (1950), licențiat al Universității din Lehigh (Bethlehem, Pennsylvania) în 1952, master al Universității Columbia în 1961 și doctor în istorie la aceeași universitate în 1964.

În decursul ilustrei sale cariere, Paul Varley a publicat 38 de volume și 124 de articole, dintre care amintim lucrările despre Războiul Ōnin (*The Ōnin War: History of its Origins and Background with a Selective Translation of the Chronicle of Ōnin*, Columbia University Press, New York, 1967), despre restaurația imperială în Japonia medievală (*Imperial Restoration in Medieval Japan*, Columbia University Press, New York, 1971), despre samurai (împreună cu Ivan și Nobuko Morris) – *The Samurai*, Pelican Books, 1974 –, despre civilizația ceaiului în Japonia (împreună cu Kamakura Isao) – *Tea in Japan: Essays on the History of Chanoyu*, University of Hawai'i Press, Honolulu 1989 –, despre războinicii japonezi (*Warriors of Japan as Portrayed in the War Tales*, University of Hawai'i Press, Honolulu, 1994). Cea mai cunoscută operă a sa rămâne *Cultura japoneză* (cu patru ediții la University of Hawai'i Press: ediția I, în 1974; ediția a IV-a – după care s-a realizat prezenta traducere în limba română –, în 2000).

Membru activ al Asociației pentru Studii Asiatice, al Societății Japonia și Kai Konnichi din Hawaii, P. Varley a făcut parte din Consiliul de administrație al Fundației Urasenke Tea din New York și al Centrului Cultural Japonez din Hawaii. În 1996 a primit din partea guvernului japonez, în semn de recunoștință pentru contribuțiile sale în domeniul studiilor japoneze, Ordinul „Soarelui Răsare“, cu Raze de Aur și cocardă.

PAUL VARLEY
**CULTURA
JAPONEZĂ**

Traducere din engleză de
Ruxandra Mărginean Kohno

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: S. Skultéty
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristian Negoită
DTP: Andreea Dobreci, Dan Dulgheru

Tipărit la Art Group

Paul Varley
Japanese Culture
Fourth Edition
© 2000, by Paul Varley
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Varley, Paul
Cultura japoneză / Paul Varley;
trad.: Ruxandra Mărginean Kohno. – București:
Humanitas, 2017
Conține bibliografie. – Index
ISBN 978-973-50-5665-0
I. Mărginean Kohno, Ruxandra (trad.)
008

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

Cuprins

<i>Cuvânt introductiv</i>	9
Perioadele și epocile culturale majore din istoria Japoniei	11
Dinastiile chinezești începând cu epoca unificării sub Han	12
Note de autor	13
1. Începuturile civilizației japoneze	15
2. Introducerea budismului	35
3. Curtea la apogeu	68
4. În pragul unei ere noi	101
5. Canoanele gustului medieval	117
6. Japonia unificată	173
7. Înflorirea unei culturi burgheze	200
8. Tendințe heterodoxe	247
9. Întâlnirea cu Occidentul	282
10. Roadele erei moderne	324
11. Cultura contemporană	363
 <i>Glosar</i>	 419
<i>Note</i>	423
<i>Bibliografie selectivă</i>	435
<i>Indice</i>	441

Lui Donald Keene

Cuvânt introductiv

A trecut peste un sfert de veac de la publicarea *Culturii japoneze*. Cu fiecare nouă ediție, cartea a sporit în amplitudine. Astfel, în vreme ce prima ediție [1974] s-a terminat cu sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, ediția a doua a inclus un capitol postbelic (care s-a dovedit a fi cel mai lung capitol din carte). Când University of Hawai'i Press a publicat cea de-a treia ediție, în 1984, editorul a refăcut întregul text și mi-a îngăduit să adaug material unde am socotit necesar. O dată în plus, în această a patra ediție, textul a fost revăzut și am avut posibilitatea să vin cu ample materiale noi în domenii precum sistemul de valori al samurailor, budismul zen, ceremonia ceaiului (*chanoyu*), confucianismul în epoca Tokugawa, istoria celor patruzeci și șapte de *rōnin*-i, cărturarii Mito de la începutul secolului al XIX-lea, precum și cultura de masă și cea a benzilor desenate din epoca actuală.

Cum arătam în prefața primei ediții, *Cultura japoneză* este gândită ca o vedere de ansamblu, adresată cititorului universal, asupra culturii japoneze, inclusiv a religiei, gândirii, artelor vizuale, literaturii, teatrului, cinematografului – și artelor speciale, precum ceremonia ceaiului și arhitectura peisajeră, atât de prețuite în Japonia. Am căutat, în mod special, să leg evoluțiile culturale cu tendințele politice, sociale și instituționale, fără să împovărez textul cu un exces de nume, date și alte amănunte legate de aceste tendințe.

Aș vrea să profit de această împrejurare pentru a mulțumi Patriciei Crosby, editorul meu de la University of Hawai'i Press, care mi-a dat curaj să încep revederea și amplificarea *Culturii japoneze* în vederea acestei a patra ediții și care m-a susținut și ajutat în diverse proiecte editoriale în decursul anilor.

Honolulu

Februarie 1999

P. V.

Perioadele și epocile culturale majore din istoria Japoniei

Perioada Jōmon	circa 10 000 – 300 î.Cr.
Perioada Yayoi	circa 300 î.Cr. – 300 d.Cr.
Perioada mormintelor	circa 300–552
Epoca Reformei	552–710
Epoca Asuka (552–645)	
Epoca Hakuhō (645–710)	
Perioada Nara	710–784
Epoca Tempyō (mijlocul secolului al VIII-lea)	
Perioada Heian	794–1185
Epoca Jōgan (mijlocul–sfârșitul secolului al IX-lea)	
Epoca Fujiwara (secolul al X-lea–sfârșitul secolului al XI-lea)	
Perioada Kamakura	1185–1333
Restaurația Kemmu	1333–1336
Perioada Muromachi (Ashikaga)	1336–1573
Epoca Kitayama (sfârșitul secolului al XIV-lea– începutul secolului al XV-lea)	
Epoca Higashiyama (a doua jumătate a secolului al XV-lea)	
Epoca unificării	1568–1600
Epoca Azuchi–Momoyama (1568–1600 sau 1615)	
Epoca Namban (sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea)	
Perioada Tokugawa (Edo)	1600–1867
Epoca Genroku (circa 1675–1725)	
Epoca Bunka–Bunsei (sfârșitul secolului al XVIII-lea– începutul secolului al XIX-lea)	
Perioada Meiji	1868–1912
Perioada Taishō	1912–1926
Perioada Shōwa	1926–1989
Perioada Heisei	1989–

Dinastiile chinezești

începând cu epoca unificării sub Han

Dinastia Han	206 î.Cr. – 220 d.Cr.
Perioada celor șase dinastii	220–589
Dinastia Sui	589–618
Dinastia Tang	618–907
Perioada celor cinci dinastii	907–960
Dinastia Song	906–1279
Dinastia Song de Sud (1127–1279)	
Dinastia (mongolă) Yüan	1279–1368
Dinastia Ming	1368–1644
Dinastia Ching (Manchu)	1644–1911

Note de autor

Numele japoneze: ordinea este numele de familie, urmat de prenume. Astfel, Tokugawa Ieyasu înseamnă Ieyasu din familia Tokugawa. Până la începutul veacului al XIII-lea, la nume se utiliza în mod curent și *no* („al“) posesiv – bunăoară, Fujiwara no Michinaga însemna Michinaga „al“ familiei Fujiwara.

Perioadele-an: adoptând metoda chinezească, japonezii vremurilor premoderne au marcat „perioadele-an“ sau „epocile calendaristice“ după cum au considerat de cuviință – de la câteva luni, la mai multe decenii. Fenomenele istorice importante, precum Reforma Taika din 645 sau Războiul Ōnin din 1467–1477, au ajuns să fie cunoscute prin perioadele-an când aceste evenimente au avut loc ori au început. O serie de epoci culturale sau artistice – inclusiv epoca Tempyō din secolul al VIII-lea și epoca Genroku de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea – au fost, de asemenea, identificate prin perioadele-an cu care ele au coincis aproximativ. Începând cu perioada Restaurăției Meiji, din 1868, perioadele-an au coincis cu domniile împăraților.

Macronul (semn diacritic de forma unei bare drepte plasate deasupra unei vocale; cantitate lungă): l-am utilizat la transcrierea unor cuvinte japoneze, pentru indicarea pronunției lungi a vocalelor *ō* și *ū*. Conform practicii curente, am omis macronii în cazul numelor de locuri foarte cunoscute – Tokyo, Kyoto, Honshu – și al unor termeni istorici („shogun“, bunăoară), care apar în cele mai multe dicționare moderne importante și pe care le-am redat și fără caractere italice.

I.

Începuturile civilizației japoneze

Misterul – și controversale – învăluie originile poporului japonez. Înainte de sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, se credea că primele așezări omenești pe teritoriul Japoniei datează de-abia din jurul anului 4 000 î.Cr. și că populația acelei perioade de început aparținea epocii neolitice sau epocii noi a pietrei. Apoi, în 1949, noi descoperiri arheologice au adus dovezi spectaculoase privind prezența vieții omenești în Japonia la o dată mult mai veche, ce demonstrează existența – înaintea epocii noi a pietrei – a epocii paleolitice, numită și epoca veche a pietrei. În zilele noastre, o estimare prudentă situează data de început a epocii vechi a pietrei între anii 50 000 și 30 000 î.Cr. Cu toate acestea, unii arheologi susțin că ea a apărut încă din jurul anilor 600 000 î.Cr.¹

În timpul erei glaciare (aproximativ 1 000 000–10 000 î.Cr.), când apa emisferei nordice a globului era în mare parte formată din gheață polară, Japonia era legată – spre apus (Kyushu) și miazănoapte (nordul insulei Honshu și Hokkaido) – de continentul asiatic, iar ceea ce e cunoscut azi sub numele de Marea Japoniei era un lac. E foarte probabil că primii locuitori ai Japoniei au venit de pe continent pe jos. Oricum, noile metode științifice de datare a materialului arheologic, dezvoltate după cel de-al Doilea Război Mondial, inclusiv cea cu radiocarbon, au făcut posibilă stabilirea faptului că epoca veche a pietrei, oricând va fi început ea, s-a încheiat în jurul anului 10 000 î.Cr. și a fost urmată de epoca nouă a pietrei.

De când s-au făcut primele descoperiri ale unor urme de civilizație datând din epoca veche a pietrei, săpăturile au scos la iveală aproape cinci mii de așezări aparținând acestei epoci pe tot teritoriul Japoniei. În aceste așezări, se găsesc în general unelte de piatră neșlefuite și oase de om. Nefiind descoperite schelete umane întregi, e dificil pentru

arheologi să stabilească trăsăturile rasiale ale locuitorilor din această perioadă. Nivelul rudimentar al vieții lor, cel puțin atât cât ne putem da seama, este cel mai bine evidențiat prin faptul că nu avansaseră cultural atât de mult, încât să producă oale de lut. De aceea, arheologii se referă la oamenii acestei epoci cu un termen oarecum lipsit de poezie, cel de oameni ai neoliticului aceric.

Începutul epocii noi a pietrei este datat în jurul anului 10 000 î.Cr., când a existat o considerabilă încălzire a emisferei nordice, o mare parte din gheața polară s-a topit, iar Japonia a devenit arhipelag. În epoca veche a pietrei, oamenii făceau unelte din piatră cărora le dădeau forme prin așchiere, prin desprinderea de lame subțiri sau le utilizau așa cum le găseau. Principalul indiciu care marchează trecerea la epoca nouă a pietrei este apariția, începând aproximativ cu anul 10 000, a unor unelte de piatră de calitate superioară, printre care se numără, de exemplu, topoare, cuțite, capete de săgeți și cârlige de pescuit șlefuite cu măiestrie.

Un alt element de progres înregistrat în epoca nouă a pietrei este olăritul; într-adevăr, arheologii consideră că apariția olăritului în Japonia coincide cu începutul acestei epoci, deci pe la anul 10 000 î.Cr. Ceea ce înseamnă că, pe baza cunoștințelor pe care le avem despre începuturile olăritului în alte țări, japonezii (sau locuitorii Japoniei din perioada epocii noi a pietrei) au fost primii din lume în acest domeniu. E posibil ca viitoare descoperiri pe continentul asiatic – în China sau Coreea, bunăoară – să dea la iveală vase care să fie mai vechi decât cele japoneze și care chiar să fi servit ca model olarilor epocii noi a pietrei din Japonia. Deocamdată însă, japonezii rămân cei dintâi care au cunoscut olăritul nu numai în Asia de Est, ci și în lume.

Vasele japoneze din epoca nouă a pietrei sunt modelate manual din argilă, printr-un procedeu cunoscut sub numele de spiralare: tehnică prin care argila este adunată sub forma unor suluri de lut, încolăcite de jur împrejur, de la baza vasului spre gură, după care suprafața vasului e netezită, pentru a fățui spiralele. Cel mai vechi tip de vas făcut în acest fel este un recipient de gătit, simplu, în formă cilindric-ogivală, care, după câte s-ar părea, se putea înfige în nisip sau pământ moale. Exemplarele dintr-o perioadă mai târzie sunt lucrate cu mai multă minuțiozitate, conțin la exterior motive complexe adânc incizate, margini ondulate și niște urechi ce puteau fi folosite drept toarte (fig. 1). Datorită faptului că cel mai obișnuit motiv exterior era obținut prin presarea unor șnururi pe suprafața vaselor, arheologii au numit epoca

Fig. 1. Ceramică Jōmon
(cu permisiunea
Muzeului Brooklyn)

nouă a pietrei, care a durat cam până în anii 400–300 î.Cr., epoca Jōmon sau epoca ceramicii „decorate cu șnurul”.

Japonezii din epoca Jōmon erau în primul rând vânători, culegători și pescari. Obișnuiau – determinați de anotimp – să migreze, deși spre sfârșitul epocii au construit, în orice caz, așezări semipermanente. Multe dintre aceste așezări Jōmon se aflau în apropierea țărmului, unde locuitorii aveau lesne acces la hrana oferită de mare, mai ales crustacee, pe care le consumau cu lăcomie. Urme ale epocii Jōmon au fost găsite pentru prima oară în timpurile moderne de un american, E.S. Morse, care, în 1877, a descoperit gropi de gunoi (cu mormane de resturi de hrană sau deșeuri provenite de la oamenii primitivi) la Ōmori, la sud de Tokyo. Pentru că aceste mormane erau formate mai ales din scoici, arheologii le-au numit „aglomerări de scoici” (*kaizuka*). Aceste aglomerări prezintă mare importanță din mai multe motive. Pe lângă faptul că oferă informații despre regimul alimentar al oamenilor din epoca Jōmon (există aici bunăoară multe oase de animale

mici și scoici), ele conțin și unelte, ceramică și alte obiecte necesare traiului de tip Jōmon.

Oamenii din epoca Jōmon au trăit întâi în peșteri, apoi în colibe semiadâncite, acoperite cu paie. Aceste locuințe semiadâncite (*tateana*) erau, invariabil, de mici dimensiuni, o *tateana* obișnuită având aproximativ șaizeci de centimetri adâncime, diametrul de patru metri și jumătate și putând adăposti cam patru-cinci oameni (deci o familie nucleară, sau familie simplă). Mormintele din epoca Jōmon erau, și ele, de dimensiuni reduse; erau simple gropi în care trupurile morților erau depuse chirchit, în poziție fetală. Împreună cu *tateana*, aceste morminte dovedesc că societatea japoneză din epoca nouă a pietrei era complet lipsită de clase sociale.

Printre cele mai impresionante obiecte din epoca Jōmon sunt figurinele de ceramică numite *dogū*; ele reprezintă creaturi jumătate om, jumătate animal și par a fi produsul unor minți pline de superstiții, preocupate de magia primitivă (fig. 2). Câteva *dogū* înfățișează femei însărcinate cu sâni proeminenți, caracteristici fizice care sugerează că aceste figurine erau folosite într-un soi de ritualuri de fertilitate. Alte *dogū*, ale căror mâini sau picioare par să fi fost în mod voit rupte, erau probabil folosite de vraci în scopul vindecării bolilor sau rănilor de la mâini și picioare.

Epoca Jōmon s-a încheiat în jurul anilor 400-300 î.Cr., ca rezultat al unor influențe culturale noi, de importanță majoră, venite de pe continent. De departe cea mai însemnată dintre acestea a fost cultivarea orezului pe câmpuri constant irigate (orezării), mod de agricultură înfloritor în China Centrală și de Sud (climatul mai rece al Chinei de Nord nefiindu-i favorabil) și, se pare, transmis aproape simultan în această perioadă atât în partea sudică a Coreei, cât și în vestul Japoniei.² 300 î.Cr. este, istoric, aproape de data (221 î.Cr.) la care marea civilizație a Chinei de Nord, situată pe Fluviul Galben, a fost unificată pentru prima oară de dinastia Qin. Pare cu putință ca impulsul unificării Qin, manifestat activ vreme de mulți ani, să se fi răspândit spre Coreea și Japonia și, în cazul celei din urmă, să fi dat naștere epocii Yayoi (300 î.Cr.–300 d.Cr.), numită astfel după situl din actualul oraș Tokyo unde au fost descoperite pentru prima oară vestigii ale civilizației japoneze din această perioadă.

Înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, se credea că epoca Yayoi a debutat printr-o migrare de populație de pe continentul asiatic, prin Coreea, și că noua „populație Yayoi“, înaintând mai întâi în direcția est (spre regiunea Kantō din insula Honshu) și apoi către nord, a

Fig. 2. Figurină *dogū*
(Muzeul Metropolitan, Donația dl și dna Jerome Koizim, 1978)

înlocuit treptat populația Jōmon, devenind poporul japonez al vremurilor istorice. Mai recent însă, oamenii de știință au fost de părere că trecerea de la Jōmon la Yayoi a fost, în esență, un fenomen cultural: cu alte cuvinte, populația Jōmon a devenit populația Yayoi ca rezultat al influențelor din China.³ (A se vedea începutul capitolului 3 pentru mai multe referiri la posibila legătură dintre locuitorii Japoniei din epoca Jōmon și cei din epoca Yayoi.)

Odată cu începuturile agriculturii, japonezii s-au deplasat în câmpiile aluvionare, au format comunități agrare permanente și s-au diferențiat în clase sociale. De atunci, orezul a devenit produsul cel mai important al economiei. El a exercitat o imensă influență asupra societății, deoarece, sub forma producției în orezării, necesita o mare cantitate de muncă fizică neîntreruptă. Unitățile de bază ale lumii agrare – familia de țăranii și satul – au devenit grupuri strict organizate, oferind societății japoneze o trainică stabilitate, ce a dăinuit până în timpurile moderne.

Fig. 3. Ceramică Yayoi (cu permisiunea Muzeului Brooklyn)

Utilizarea metalelor – a bronzului și a fierului – a fost introdusă în Japonia în epoca Yayoi timpurie. Bronzul a fost folosit în primul rând în scopuri ornamentale, iar fierul în domenii practice. Probabil însă că – așa cum vom vedea – cea mai importantă întrebuințare care s-a dat metalului a fost producerea de arme, ceea ce a dus, în perioada finală a epocii Yayoi, la sporirea bruscă a stărilor de beligeranță și la consolidarea controlului asupra unor unități teritoriale tot mai vaste.

Tranziția de la Jōmon la Yayoi a adus schimbări importante în olărit (fig. 3). Aspectul echilibrat și elegant al noilor vase Yayoi sugerează că influențele civilizatoare care au adus noi tehnologii în Japonia în această epocă au avut drept consecință dezvoltarea mentalității populației. Spiritul tumultuos reflectat în forma și ornamentica unora dintre vasele epocii Jōmon și în figurinele *dogū* ori s-a pierdut, ori au renunțat la el meșterii epocii Yayoi. Poate că cea mai mare diferență dintre cele două tipuri de vase e însă aceea că în epoca Jōmon accentul cade pe aspectul decorativ, în timp ce în epoca Yayoi primează

ipostaza formală. Multe exemplare din olăria Yayoi n-au nici un ornament, în vreme ce altele au incizate benzi cu modele geometrice a căror simplitate contrastează puternic cu desenele încărcate tipice vaselor din epoca Jōmon.

Olăritul în Japonia, a cărui origine reală își are rădăcinile în epoca Yayoi, este de mare importanță în istoria culturală nu numai datorită calității sale artistice intrinseci, ci și pentru că este bazat pe una dintre cele mai durabile valori ale tradiției estetice japoneze. Majoritatea oamenilor, pe măsură ce fac progrese în tehnologia olăritului, de la producția de vase de lut simple, nesmălțuite, la cea de vase fine de porțelan, tind să renunțe la abordările lor anterioare. Japonezii sunt însă deosebiți prin faptul că păstrează de-a lungul veacurilor o pasiune pentru ceramica simplă, chiar dacă au produs vase din ce în ce mai rafinate, în special sub influența Chinei. Cel mai impresionant exemplu al atașamentului pentru stilul simplu în ceramică se întâlnește în ceremonia ceaiului, care a evoluat de-a lungul Evului Mediu.

În termeni estetici, prețuirea acordată ceramicii simple se bazează pe importanța acordată fireșcului, pe preferința pentru lucrurile aflate în starea lui originală, nealterată. Pentru artist sau artizan, natura-lea înseamnă apropierea de materialul folosit. Astfel, producătorul ceramicii simple nu urmărește să ascundă lutul folosit; iar produsele muncii sale sunt admirate nu doar pentru textura lor firească, ci și pentru imperfecțiunile ce apar inevitabil la obiectele create „elementar“. Un alt exemplu al gustului estetic al japonezilor pentru firesc se află în arhitectura sanctuarelor șintoiste, al căror lemn rămâne deseori nevopsit. În acest caz, aspectul practic e în mod limpede sacrificat esteticului, dat fiind că sanctuarele din lemn natur sunt mult mai sensibile decât alte tipuri de structuri la ravagiile îmbătrânirii.

Aproape toată olăria Jōmon a fost alcătuită din vase cu gură largă (*hachi*), folosite mai ales la gătit și la servit mâncarea. Epoca Yayoi a venit cu o varietate de noi genuri de vase: *tsubo*, oala pentru depozitare, mai ales a orezului uscat; *kame*, oala pentru gătit, asemănătoare vasului *hachi*; *takatsuki*, vasul cu picior, pentru servirea mesei în situații oficiale. Toate aceste genuri noi de ceramică au apărut pentru a face față cerințelor societății agricole care s-a dezvoltat în Japonia în epoca Yayoi. Producerea de vase pentru depozitarea orezului merită în mod deosebit să fie scoasă în evidență. Jōmon a fost o societate fără clase, mai ales pentru că n-a dispus de nici un produs care să poată fi acumulat sau stocat ca bogăție. În epoca Yayoi însă, orezul a devenit el însuși un astfel de produs, care, fiind acumulat și păstrat, a dus la

stratificarea societății pe principiul bogăției, măsurată în primul rând în funcție de deținerea sau nedeținerea sa. Pentru restul perioadei premoderne, orezul a rămas principalul etalon de măsurare a bogăției în Japonia.

Informații despre Japonia primelor veacuri ale erei noastre sunt oferite – pe lângă rămășițele arheologice – de narațiunile dinastice chinezești. Pentru chinezii acestei perioade, japonezii erau unul dintre popoarele lipsite de însemnătate ce trăiau dincolo de hotarele Marelui lor Imperiu de Mijloc. Ca urmare relatările privind Japonia își găseau loc în istoria lor la capitolele ce tratau chestiuni legate de străini.

Chinezii numeau Japonia „țara Wa” (cuvânt pe care-l scriau cu o hieroglifă care înseamnă „oprit din creștere”), descriind-o, în cea mai veche relatare a lor, datând de prin secolul I î.Cr., ca alcătuită din „o sută” – însemnând probabil „foarte multe” – de ținuturi sau triburi. Ei au consemnat că cei din Wa trimiteau periodic, în primele două veacuri ale erei noastre, solii în China, inclusiv cea care a vizitat în anul 57 Curtea împăratului Xuandi din dinastia Han târzie și care a primit de la el un sigiliu de aur ce învestea Wa ca stat tributar. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea (1784), niște țărani au găsit lângă golful Hakata, din nordul insulei Kyushu, un sigiliu corespunzând descrierii celui acordat de Xuandi. Pentru majoritatea cercetătorilor care-l recunosc drept autentic, el reprezintă o dovadă importantă a caracterului obiectiv al narațiunilor dinastice chinezești despre Wa.

Spre sfârșitul secolului al II-lea și începutul celui de-al III-lea, în Wa au fost tulburări care au dus la consolidarea politică și instituirea unei hegemonii teritoriale sub conducerea unei regine pe nume Himiko (sau Pimiko). Chinezii observă că

[Himiko] se ocupa cu magia și vrăjitoria, făcându-le oamenilor farmece. Deși înaintase în vârstă, ea a rămas celibatară. Avea un frate mai tânăr, care o ajuta să cârmuiască țara. După ce a devenit conducătoarea statului, puțini au mai avut prilejul s-o vadă. Avea o mie de femei să-i slujească, și doar un singur bărbat. El îi servea mâncarea și băutura și avea îndatorirea să țină legătura cu lumea de afară. Locuia într-un palat înconjurat de turnuri și palisade, cu garzi înarmate, în stare de statornică vigilență.⁴

Autoritatea lui Himiko se întemeia, după cât se pare, pe puterile ei religioase sau magice și deriva din șamanismul din partea nord-estică a continentului asiatic, despre care se știe că s-a răspândit pe arii largi în Japonia timpurie. În consemnarea de mai sus, Himiko e descrisă ca mijlocitor (șaman) între popor și zeii săi și, ca atare, se poate ca ea să fi fost printre primii care să reprezinte ceea ce mai târziu a devenit